

Etikarbete vid Region Norrbotten, med fokus på hälso- och sjukvård samt tandvård

Årsrapport 2018

Bakgrund och övergripande mål

Etikarbetet vid Region Norrbotten baseras på den etiska plattformen för hälso- och sjukvården som är framtagen av Sveriges riksdag, nationella och internationella grundläggande etiska dokument, sjukvårdens lagar och Socialstyrelsens föreskrifter.

Etikarbetet präglas av Region Norrbottens grundläggande värderingar. Värdegrunden vilar på respekten för människovärdet som bottnar i FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna. Värdegrunden ska genomsyra allt arbete i Region Norrbotten och utgår från en humanistisk människosyn.

- Alla människors lika värde
- Kreativitet, engagemang, delaktighet och ansvarstagande
- Öppenhet, samverkan och hållbarhet

Det övergripande målet med etikarbetet är att etisk kunskap och etiska frågor är förankrade och integrerade i både styrning och vårdverksamhet.

Organisation, struktur och stöd

En etablerad stödstruktur för etikarbetet finns organiserad inom Utvecklingsavdelningen på Enheten för förbättring och förnyelse. En strateg arbetar 50 % med att utveckla och utgöra stöd inom etikområdet till främst vårdverksamheterna med utvecklingsdirektören som övergripande ansvarig. Det kan gälla stöd vid svåra etiska fall, utbildning, information, handledning och värdegrundsarbete. Stöd ges även inom staben med riktlinjer och för tillämpning av regelverkets etiska krav enligt hälso- och sjukvårdens etiska plattform. Strategen är även ordförande för Region Norrbottens etiska råd.

Etiskt råd

Beslutet att införa ett Etiskt Råd i Region Norrbotten är taget av Regionstyrelsen. Syftet med rådets arbete är att skapa en hållbar struktur för det systematiska etiska arbetet i all verksamhet inom

Region Norrbotten, samt säkra att det etiska arbetet hålls levande, integreras i vardagsarbetet och förstärks systematiskt över tid.

Exempel på uppdrag är att verka för att Region Norrbotten präglas av en hög etisk medvetenhet, främja kunskapsutveckling, stödja ledning och medarbetare i etiska frågor och etiskt svåra situationer i det kliniska arbetet. Rådet är även referensorgan och remissinstans i Region Norrbottens ärendeberedning där etiska synpunkter anses vara värdefulla.

Det etiska rådet är placerat på Enheten för förbättring och förnyelse och strategiskt sammansatt utifrån kompetens, profession, verksamhetsområde och består av en ordförande och 10 ledamöter. Även Sjukhuskyrkan och Luleå tekniska universitet är representerade. Det etiska rådet adjungerar kompetens som saknas vid specifika etiska dilemman. Inga ersättare utses i etiska rådet.

Aktiviteter under 2018

Under 2018 har det etiska rådet haft 6 möten och två planeringsdagar. Exempel på aktiviteter som utförts är två heldagsutbildningar i etik för ST-läkare, ett seminarium riktat mot alla medarbetare i Region Norrbotten där 280 personer deltog, sex planerade och två akuta etiska ronder samt etisk analys i sjukhusens verksamheter. Etisk rond och etisk analys är strategier och redskap för hur avvägningar kan göras när det finns konflikter mellan olika intressen eller värden. Medarbetare från verksamheten har även vid två tillfällen kommit till rådet med etiskt svåra frågeställningar där etisk analys utförts. De flesta ärenden som inkommer till rådet är från vårdpersonal och innefattar prioriteringar, etik vid livsuppehållande åtgärder, bemötande och respekt för patientens autonomi och integritet. Ett tjugotal telefonsamtal och mail har inkommit gällande etiska ärenden. Tolv utbildningstillfällen i etik har skett i klinisk verksamhet och stöd har getts till uppstart av fem värdegrundsarbeten.

Etikombud

År 2012 beslutade dåvarande landstingsdirektören att etikombud ska finnas i Region Norrbottens samtliga verksamheter. Etikombuden utgör tillsammans med etiska rådet och strategen vid Enheten för förbättring och förnyelse viktiga byggstenar i strukturen för det systematiska etikarbetet inom Region Norrbotten.

I Region Norrbotten finns en grundläggande etikombudsutbildning som består av åtta steg; etisk teori, lagar och styrdokument, värdegrund, professionellt förhållningssätt, etisk reflektion, etisk rond och etisk analys. Efter avslutad grundutbildning erhålls ett kursintyg. Därefter går etikombuden ut i nätverk för fortsatt kunskapspåfyllnad

och samverkan. Syftet med etikombudsutbildningen är att säkerställa funktion och kompetens för lokalt stöd i etiskt arbete på enhets-/verksamhetsnivå. Målet är att med ett personcentrerat förhållningssätt och förvärvat kunskap hantera etiska dilemman och frågeställningar i vardagen. Etikombuden representeras av olika yrkeskategorier och är fördelade över många verksamheter. Det är en mycket stor efterfrågan på att få utbilda sig till etikombud.

Aktiviteter under 2018

År 2018 har 24 nya etikombud utbildats, vilket innebär att etikombuden nu totalt är 150 till antalet. Två nätverksträffar på länets samtliga sjukhus har anordnats av etiska rådets ledamöter. Detta i syfte att ständigt öka kunskapsnivån, säkerställa kompetensen och användandet av etiska verktyg i vardagen.

Samverkan extern/ internt

Samverkan kring etik har skett inom regiondirektörens stab med bland annat patientnämnden, patientsäkerhet, kommunikationsavdelningen och folkhälsocentrum. Diskussioner har exempelvis förts kring etiska frågeställningar gällanden patientärenden, sociala medier och jämställdhet.

Strategisk samverkan för samarbete och utbyte i olika kunskapsfrågor har under 2018 skett med Karolinska Institutet, Region Skånes etiska råd, Etiska rådet i Östergötland, Etiska rådet i Region Västernorrland samt Region Västra Götaland. . En nationell styrgrupp för etiska råd är tillsatt där ordförande i Region Norrbottens råd är utvald att delta som en av fyra ledamöter.

Presentationer om etikarbetet i Region Norrbotten har efter förfrågan skett ute i delar av Sverige; Sveriges Kommuner och Landsting, Region Östergötland, Region Skåne och Region Västernorrland. Det finns ett stort och ökande nationellt intresse för Region Norrbottens arbete med etik.

Ekonomisk redovisning

Etiska rådet har en årlig budget på 200 000 kr. I nedanstående tabell redovisas hur kostnaderna fördelats under 2018.

Kostnader	Utfall
Etiska rådets möten och planeringsdagar	16 282
Etikombudens utbildning och nätverksträffar	10 000

15 JANUARI 2018

Utbildning och resor för etiska rådet	22 733
Föreläsare och kringkostnader etikseminarium	26 211
Trycksaker och informationsmaterial	2 796
Totalsumma	78 022